

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön November 14^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön. Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával. A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Az eleven halott.

Éppen megérkeztem volt * * * be. Soha nagy városban még nem levén, természetes, hogy minden igen jól tetszett. Ajánló leveleimet az illetőknek átadva jól fogadtattam; szóval, állapotom kedvezőbb nem is lehetett. Harmad napja volt, midőn a' vendégfogadóba ebédelni mentem három óra-kor. „Hallod-e — mondám magamnak — ma nem szabad sokáig itt veszteglened, mert úgy a' délután el van vesztegetve.“ Most hirtelen kinyilik az ajtó, 's atyámnak egy régi ismerőse lép-be, ki engem már mint gyermeket mindig igen szeretett. „Isten hozott ficzko! — kiálta előmbe — nem is tudtam, hogy városunkban vagy; valóban igazán szívből örülök aranyom! hogy itt találalak. Pinczés! ma két forintos bort iszom, ezen ur velem iszik.“

„De kérem, nekem ebéd után dolgaim vannak.“

„Ma már aranyom! a' foglalatossággal alkalmasint felhagysz. Igyál nesze! Ha az ember egymást olly rég nem látta, már akkor, bizony egy pár órát a' viszonzlításnak is szabad áldozni. Éljenek a' tieid! mindnyájan!“ —

Miután egy pár óráig így tartott, 's én az öreg jó baráttól felségesen megvendégeltettem, észre vevém, hogy csakugyan már ideje volna a' haza menetelnek. Többszer ismételt emlékeztetések után végtére még is felkerekedtünk. Az öreg ur éppen a' szomszéd házban lakott, 's nekem szerencsés hazaérést kívánt. Én semmi roszról nem gyanakodtam.

Igaz, hogy a' délest homályos novemberi köddel volt szőnyegezve, 's én a' nagy városban ismeretlen valék; még is gondolám, hogy jó formán messze eső szállásomat meg-

találandom. De a' lámpák mindig csak táncolni látszattak, sőt maga a' kövezet se látszott ma erősen a' földben lenni, úgy rémlett előttem, mintha egyre ingadozott volna. Sok féle bort kóstoltunk ugyan, de nekem ez most nem jutott eszembe. — Egyszerre csak a' zöldség-piacz közepén látám magamat. Minden részről asszonyok, kik zöldséget hordának össze a' holnapra, 's a' kocsik ugyan azon portékával, lármázva, keveregve tántorogtak előttem. Most mellemre egy lökést kapok, tüstént a' másikat fejemre, 's én érzés nélkül rogytam öszve. E' pillanattól fogva nem tudtam, mi történt velem, csak későbbben vevék róla tudósítást.

Felemelnek, zsebeimet kikutatják, de se adresse-t, se más egyebet nálam nem találtak, mi személyemről felvilágosítást adhatott volna. Szerencsére a' szomszédban az invalidusok őrhelye volt; oda vittek tehát a' zöldség-árosok, 's ama jó emberek oltalmába ajánlának. Az emberek eleinte holtnak tartottak, de az ór-parancsnok, egy öreg káplár 's e' féle esetekben nagy practicus, kinyilatkoztatá, hogy én ittás volnék. Ő azért néhány bödöny vízzel leöntetett, hazem hasztalanul. Azonban a' biztos (commissarius) elérkezik jegyzőjével 's egy sebésszel.

Az utóbbik komoly tiszti minával közeledék felém, majd a' jobb oldalra, majd a' balra fordít, végtére háttal fektet, 's hosszú gondolkozás után sok bizonyossággal kinyilatkoztatja, hogy tökéletesen meghaltam. E' nyilatkozás legalább egy lat burnótjába (tobák) került, annyiszor nyitotta szelenczéjét, annyit szippantott. „És a' fő ismerető jel — monda — az, hogy a' test annyi hurczolás ellenére is még egészen meleg.“

„Protokolizálja ezt jegyző uram!“ parancsolá a' biztos.

„A' test már büszhődni kezd,“ monda a' jegyző.

„Igazság“ viszonzá a' biztos, és zsebéből egy illat-üvegecskét vont-ki. „Mindjárt mihelyt beléptünk, megcsapott a' halottszag. Csak ezt is protokolizálja. Már kétségen kívül van, hogy e' fiatal ember orozva öletett-meg, 's azután kizsebeltetett, minthogy semmi írományok nála nem találtak.“

„Fejére kapott valamelly ütés által öletett-meg, bizonyítá a' sebész ujonnan szippantván.“

Jegyző ur — mond tovább dictálva a' biztos — fejezze be protokolumát. Holnap a' további törvényes vizsgálat fog következni. Mára eleget tudunk. Van-e valami targoncza (Tragbahre) itt? — mond végtére a' biztos az invalidushoz fordulván.

„Igen, biztos uram!“ felelt a' káplár.

„Jól van; tehát vitessék a' holt test legott az ispotályba, nehogy a' büz, kendtek egészségének ártalmára legyen. Adassanak kendtek azután magoknak egy bizonyágírást, azt is a' vizsgáló actákhoz kell majd csatolni.“

„De kérnem kell — monda most a' sebész, ki eddig mindig gondolkozva ott állott — hogy a' bonczolást azonnal holnap lehessen elkezdni, nehogy a' test büszhódése igen elhatalmazzék.“

„Jól van“ mond a' biztos, 's a' tudós triumviratus el-távozott, én pedig az ispotályba vitettem!

Oda érkezvén legott levetkeztettem 's a' boncz asztalra (Sectionstisch) helyeztettem egy vízbe holt, 's egy fel-akasztott közé.

Alkalmasint több óráig fekiüdtem már itt eszmélet nélkül, midőn reggel felé a' hideg jobb foganattal hatott reám, mint a' káplár orvossága. Ugy tetszék, mintha valamely mély álomból ébredtem volna fel, magamat igen rosszul érzém, egész testemet jégborzadás fogta-el. Érzékim lassanként megtérének, mozdulni kezdék, 's a' mint kezemet kinyujtám, ugy rémlett, mintha valamely hideg testet érintetem volna. Meg nem foghattam, hol vagyok. Most látám, hogy jobbik társomnak — ez az akasztott volt — karját fogtam volt meg. Ijedtemben kiáltani kezdék, a' mint csak tudtam. Érzém, hogy keblem igen dobogott.

De végtére lassan - lassan biztosabb, ismeretesb levék helyeztetemmel. Felkeltem, hogy e' rémhelyet, bár mibe kerüljön-is, elhagyjam. Minthogy pedig senki se látszatott szavamat hallani, kinomban seprőt ragadtam elő egyik szegletből, 's nyelével egy ablak táblát zuztam-be, mi iszonyú csördülést okozott.

Bátorságomon örvendve most figyelmeztem, bizonyos levén benne, hogy kétség kívül jövend valaki, 's nem csatlakoztam. Nehány perczenet mulva nehézkes lépéseket hal-

Iok, mint mikor valaki a' lépcsőken jő-le: ez az ő volt. Ő kiabálásomat ugyan hallotta, de álmoknak vélte; míg végre a' bezuzott ablak csörömpölése végkép felébresztette, 's bizonyossá tévé a' felettébb ritka esetről, hogy védencei összevesztek, 's köztök a' dolog alkalmasint ököltre került. A' ritka eset eleinte meghökkenté. Husz esztendő óta viselé már e' hivatalt, de hasonló történet még nem esett rajta. Az öreg jámbor ember volt, 's előítéletektől szabad; e' mellett rendszerető. Mihelyt az ablaktörést hallá, legott köpönyegébe bujt, lámpáját meggyujtá, 's lejött azon erős szándékkal, hogy alattvalójit, kik még mindig olly békességesen viselték magokat, tekintete által kötelességökre intse.

„Mi baj?“ kérdé kevéssé hebegőn, midőn az ajtót óvakodva benyitá. Én egy fehér hálósapkás embert láték előttem, kezében a' kis tolvajlámpást (Blendlaterne) tartván, ki midőn engem észre vett, félig elfojtott sikoltással néhány lépcsőig vissza támolygott.

„Ugyan nyissa-ki kend, 's eressen már ki! — kiálték feléje — hiszen már lehetetlen, hogy kiálljam!“

„Ki az?, ki kiált?“

Én megnevezém magamat és szállásomat. (*Végz. köv.*)

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

Esztergom vára 1831-ki Septemberben.

Párkányból Esztergomba repülő hid visz, 's erről a' várra 's annak magos ujságaira szép a' tekintet. A' Dunára az épülő basilicának hátulsó része néz. Mindjárt a' várhegy mellett látszik az eddigi két tornyú érseki templom, és az egy emeletű kicsin érseki lakhely, melly nem egy esztergomi érsek fényéhez illő, 's a' pozsoni két érseki palotához képest csak kaliba. — A' város végéről veresít a' most épülő Anna templomának teteje, melly a' romai Pantheon vagy Maria Rotonda után idomítva nem kis ékessége a' városnak.

Felindultunk a' várba annak csudájit megnézni. Irtóztató munkákat látni itt; a' nagyra törő mesterség egész hegyeket hányt-el, mellyek a' tárgy célját hátráltatták, 's ez irtóztató munkákhoz van mérve a' költség is. — A' napszámások éppen egy halmot hordtak-el, midőn a' kanono-

kok balpalotája mellett felmentünk. — N^o kanonok ur lett vezérünk, kinek kegyéből a' kanonok-lakás belső elrendelését is láthatám. — Még a' várban semmi se volt egészen kész, kivevén a' két kanonoklakot, melly közül mind-egyik hat lakást, az az palotát, udvart és kertet foglal magában. A' káptalannak ezen épületei két emeletűek, 's az egész építési terv jobb és bal oldalát foglalják, különben együgyű-csinosak. A' terv szerint még más kettő fog fél hold kanyarodásban ezekhez járulni, melly az egész épület-systemát bezárja.

A' belől pompásan elkészített kanonok-lakot megnézvén tovább mentünk a' méltóságosabbakhoz, 's hogy a' templom elő-homlokát egy látással felfoghassuk lekerültünk a' már elsimitott tér végéhez, melly lejtősen, lassú emelkedéssel vezet a' basilicához. Elfogja az embert a' nagynak érzése, mikor ide fellépdel. A' készülő óriási munka magára vonta lelkemet és szemeimet, mellyek, ugy tetszik minden erejeket öszveszedték ezen rég ohajtott látmányra. Ugy nyüzsgött itt a' sok napszámos, mint hangyák a' mezőn, vagy Aeneisben a' carthagói megszállók. — A' nagy felséges templom könnyen képzelheti a' bámulóval Roma díszét az egyetlenegy sz. Pétert. Négy különös látni való van az esztergomi templomnál mostanig, u. m. az érseki temetkezőhely, szent István kápolnája, Bakáts érsek kápolnája, és az egésznek mintája (Modell) vagy képe kicsinben.

A' pompás érseki kriptá már egészen kész; — valamint a' templomban mindenütt, ugy itt is faragott simított vörös márványt látni minden felé, millyet az esztergomi vagy környéki hegyek olly bőven ontanak. — Egyiptusi szellem leng a' belépőre, 's tisztelet és kicsinségének őszinte érzése támad-fel keblén. A' levezető lépcsők előtt áll két colossál angyal fehér márványból. Az egyik koszorút tart kezében ezen aláírással:

Cum apparuerit Princeps Pastorum

Percipietis immarcescibilem

Gloriae coronam. I Petri vers. 4.

Nam et qui certat in agone

non coronatur

nisi legitime certaverit. II Timoth. 2: 5.

A' másik colossal-angyal felemelt karral intő helyzetben áll, mintha ezt harsogná:

Nolumus autem vos ignorare

Fratres de dormientibus

Ut non contristemini

Sicut caeteri, qui spem non habent. I Thess. I. Vers 12.

Márvány oszlopok közt beljebb menve egy másik tornácza ér az ember, hol régi monumentumok vannak a' falba rakva, u. m. több czimerek 's két érseknek faragott képe márványból. A' körül- és aláírásokat igen bajos olvasni, mert öszvefont régi goth-jegyek. — Oldalast minden felé koporsóknak szánt üregek látszanak a' kanonokok számára (és pedig a' közönséges kanonokokéi befelé a' falba, a' titularis püspökökéi pedig falhosszában) igen nagy számmal, mellyeket csak sok század tölthet meg. A' külsőbb üregekbe temetkezhetnek laicusok is, ha a' helyért megfizetnek. — A' második tornáczból lép-be az ember a' szoros értelemben vett érseki kriptába, 's beléptekor szent borzadás lepi-meg. Homályosb és pompásabb ez, mint a' kriptának egyéb részei. Az ékes bejárás felett e' vers áll:

Principis a' Rudna, successorumque sopori.

A' kripa kerek, egészen sima veres márványból, közepén egy hasonlóul márvány boltozatot oltár áll, hol a' primás imádkozni szokott. — Nem is választhatott alkalmasb helyet, mint itt a' néma halál lakhelyében, a' tiszteletes csend közepette. — A' márvány falban 13 sor vágás van, minden sorban 3 üreg, és így 39 koporsó-hely. A' bejárás mellett balról a' szélső sor alsó üregében fekszik már Ambrus Károly es. k. főherczeg és primás, ki megh. 1809-ben 23 évű korában. Ez az első, ki itt nyugszik. Követte őt Rudnay Sándor, a' nagy munka kezdője. Ég tudja, ki lesz koronázója! Talán még sok viz lefoly addig a' szőke Dunán, sok felhő száll-el az esztergomi hegyek felett, míg a' Magyar megálhat e' templom oszlopai közt, 's nem kívánczik az olasz föld remekeihez. — Mély illetődéssel, borzadással, de nem kellemetlen borzadással hagytam-el e' holtak hazáját. — Mennyivel kell még azon érzésnek mélyebbnek és hatóbbnak lenni, melly a' későbbi látogatót lepi-meg, mikor telt lesz tiszteletes magánások tetemeivel.

Sok ember talán gunyoló megjegyzéseket tenne itt, 's találna tárgyat, mellyen éles elméjét köszörülje; de a' jobb érzésű ember csak szépet érez, csak szeret és békél itt a' mester-ség remekei közt, itt a' halál lakkelyében, hol vége minden földi ellenkezésnek, hol az ember semmi más mint ember minden nemzetre és vallásra tekintet nélkül. (Végs. köv.)

III. JELES MONDÁS.

Emberi élet.

Csak repülő álmokkép 's csalódás

A' halandó ember élete!

Rövid öröm, hosszú gond, 's bánkódás

Bús életünk szűk kerülete.

Bérszenyi.

Hatalmas fejtő. Csak a' válás és viszonzítás percze fejti ki, milly bő szeretetet rejt kebelünk.

Jean Paul után közli K. Teréz.

Élet. Olyan az élet mint a' rózsza. Ki csak egyes leveleit, illatját, vagy csak töviseit ismeri, nem mondhatja, hogy rózsát látott. Csak ki az egész életet, nem csak töviseit vagy illatját ismeri, mondhatja, hogy élt.

Muzarion B. E. I. közli Nagy Agnes.

IV. KÖLTÉS Z E T.

V ó f é l.

Mi jó amott — olly vig csapat,

Egy csintalan vezérrel, —

Ki tág torokkal újjogat,

'S nevet, 's kacsint szemével?

Menyasszonyt hoz, násznépe az,

'S előtte vig vőfél amaz.

'S ki az — kit köztök ékesit

Rózsából uj koszorú,

'S ki földre sűtve szemeit

Nem vig, nem is szomorú?

Menyasszony az 's félénk nagyon,

Mert esküvéje ma vagyon.

A' szent küszöbnél csillapul

A' zaj — komoly lesz a' nép,

'S a' szép szüzzel, ki elpirúl,

Vőfél oltár elé lép.

Lehet sorsát irigyleni

Ohajtanék vőfél lenni!

'S oltár elől a' vőlegény

Mátkáját elragadja,

'S a' bánkódó vőfél szegényt

Árván magára hagyja.

Nem kell sorsát irigyleni,

Nem ohajtok vőfél lenni!

'S búsán a' mint körül tekint,

Szép nyoszolyóra bámul, —

'S dobban szive, — 's örül megint, —

'S karöltve véle indul.

Lehet sorsát irigyleni,

Ohajtanék vőfél lenni!

Megáldva a' szép pár vigad

'S az ajkon csókra csók kel,

'S busúl — hogy néki nem szabad

Ezt tenni még — a' vőfél.

Nem kell sorsát irigyleni

Nem ohajtok vőfél lenni!

Titkon gyúl bár az érzet,

Vőfélnél boldogabb nincs,

Nem esküszik, még is szeret;

'S lekötve senkihez sincs.

Lehet sorsát irigyleni,

Ohajtanék vőfél lenni!

Kovács Pál.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Asszonyi diadal. Schweitz-ban egy 66 esztendőös asszony pék szomszédját, ki őt megsértette, párviadalra (duellum) hívta. A' viaskodás megtörtént, 's az asszony mint győző hagyta-el a' viadal helyét; a' pék pedig tetemesen megsebesítve ágyat nyom. Valóban, ha divatba jó, hogy az asszonyok, miután a' fiatalság és szépség fegyvereitől fosztva vannak, végre még az ércz fegyverekhez is nyulnak, már akkor nem tudom, ki fog velek egy fedél alatt ellakni.

Mahumedanus doctor. Azon mahumedanus ifiak egyike, kiket Mehemed Ali Egyptus alkirálya Európába, jelesül Parisba küldött, hogy a' tudományokban magokat miveljék, minap az orvosi tudományok doktorává emeltetett Parisban. Az ifjú ember Cairoban született, 's ez bizonyára első eset nyugoton a' tudományok ujra születése óta, hogy egy Muhamedanus a' doktori méltóságot nyerte-el.

VI. KÜLÖNFÉLE.

Szabad asszony-gyülekezet. Schumlától (europai török birodalomban) kelet felé egy órányi távolságra fekszik Madára nevű falu, mellynek — a' mint hírlelik — csupán csak asszonyok a' lakosai. Ők valami nemű gyülekezetet alkotnak, 's öszvesen mintegy 2000-en vannak. Mentések minden féle nyilvános adóktól, 's a' Muhamed hitét vallják. —

i — — é —

Gyűjtés-düh angoly országban. Az Angolyok különzségeik közé a' gyűjtés-düh is tartozik Devonshire herczegnek van egy gyűjteménye 160,000 angoly, francia, német és olasz theatrum-czédulákból. Manchester lord 500,000 látogató-kártyákból álló gyűjteményt bir. Wilson lord egy név-galleriát 's mintegy 100,000 kézirat-másolatot gyűjtött egybe. Lady Thorson angoly nyelven irt 100,000 szerelem-levelkét mutathat gyűjteményében. Sir Brollham, egy gazdag ügyvéd pedig mind a' multmind a' jelenkor jelesbb asszonyainak képmásait (portrait) gyűjtögeté össze, mellyeknek száma már 12,000-re megyen.

VII. TRÉFA-SZESZ.

Midőn a' bátor svéd király XII-ik Károly háború idején mint ellenség nehányad magával tréfából Drezdába benyargalt, — látta másnap, mint gyülekeznek miatta sok öreg czopfos tanácsosok egy — rendkívüli ülésre. — „Meglássátok — mondá Károly nevetve kísérfőjéhez — ezek majd ma arról tanácskoznak, mit kellett volna tegnapi mindjárt tenniük.“ (— !!)

Szekrényesy.

Kérdő rejtvény.

- 1) Mi nem lesz lyukas, akár hányszor taszítjuk is teste közepébe a' kardot?
- 2) Mit csinál az ember azon pillanatban, midőn felkel az ágyból?

Előbbi rejtvény: Kóporsó.

Szerkezi Róthkrepfábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.